D·N
23/10 1950

Cripps lämnar av

Sir Stafford Cripps tillbakaträdande från det offentliga livet innebär en svår förlust inte bara för labourregeringen, utan också för hela den brittiska nationen. Han har varit en av de få starka personligheterna i en regering som huvudsakligen består av medelmåttiga och färglösa politiker, och som diktator — ordet är knappast för starkt — över landets hela ekonomiska liv under de senaste tre åren har han burit en enorm börda, en börda som nu blivit för tung till och med för en man med hans otroliga arbetsförmåga och järnhårda självdisciplin. Den medicin han tvingats att föreskriva för att råda bot på landets ekonomiska ohälsa har varit besk och har förskaffat honom många motståndare, men i alla läger har han betraktats med en aktning som kommit få andra politiker till del. Man har aldrig tvivlat på ärligheten i hans uppsåt eller på hans personliga övertygelse att alla hans handlingar varit till hela nationens bästa.

Cripps har många gånger kunnat förefalla oböjlig och envis, men om man ser på hans bana i stort, måste det erkännas att han icke förfallit till benhård doktrinarism. Det var på Cripps, mannen som en tid var utesluten ur labour för sina tvivelaktiga synpunkter på demokratin, som det främst kom an att övertyga partiet om att landets resurser inte räckte till för att förverkliga de himlastormande drömmar som den stora valsegern 1945 väckte till liv. De finans- och handelspolitiska metoder han tillgrep för att föra landet ur den ekonomiska krisen bar knappast någon speciell socialistisk prägel, utan följde snarare hävdvunna ekonomiska riktlinjer. De var inte populära enis inom hans eget parti, men det länder honom till stor heder att han i så hög grad lyckades övertyga den stora majoriteten inom labour att utan dessa metoder skulle landet gå mot en finansiell katastrof. Detta hindrar inte att han begick många fel. Han var väl, alltför väl, medveten om sin överlägsna intelligens, och hans begränsning var tron på en statliga kontrollåtgärder, om de bara drevs tillräckligt långt. skulle kunna avhjälpa alla ekonomiska missförhållanden. Hon förmådde inte inse att det ekonomiska förloppet är så invecklat att inte ens hans enorma kunnande och arbetskapacitet räckte till för att omspänna alla dess faser.

När Cripps nu lämnar över sitt fögderi till Hugh Gaitskell kan han göra det i det angenäma medvetandet att landets ekonomiska situation förbättrats på ett sätt som ännu för ett år sedan förefall otänkbart. Devalveringen av pundet i september 1949 gick längre än någon väntat, men så ringa var tillitron till den brittiska valutan att pundet inom kort började noteras till underkurs på den fria valutamarknaden. Nu är läget radikalt förändrat, och pundet är så eftertraktat att man på många håll tror att en uppskrivning är relativt nära förestående. Sterlingområdets underskott i förhållande till dollarländerna beliöpte sig före devalveringen till 600 miljoner dollar i kvartalet, men efter en stadig förbättring hade man denna sommar kommit upp i ett överskott på 200 miljoner dollar. Reserverna är fortfarande farligt små, men har under det gångna året nästan fördubblats.

Någon anledning till förhävelse har emellertid inte brittiska regeringen. Förbättringen beror, som tidskriften Economist påpekar, främst på faktorer som legat utanför Londons kontroll. Den amerikanska hjälpen är fortfarande vitalt nödvändig, och den fortsatta högkonjunkturen — ytterligare stimulerad av Koreakrisen — i det kapitalistiska Amerika har utgjort en grundförutsättning för uppsvinget även i det labourstyrda England. Devalveringen har betytt mycket, men den genomfördes av nödtvång och efter ett länge och menligt dröjsmål. Säkerhetsmarginalen förblir ytterst smal och tillåter ingen avslappning. Den skulle kunna äventyras även av relativt måttliga lönesegringar, och det är mot den bakgrunden som nedröstandet av regeringens lönestoppspolitik vid årets LO-konferens ter sig så hotande. Gång efter annan får man nya bevis för den politiska och fackliga ledningens dåliga handlag med arbetarna, och det är något tvivelaktigt om man skall kunna avvärja aktioner som sätter den ekonomiska balansen i fara. Denna bristande auktoritet hos arbetarrörelsens ledning gentemot de egna anhängarna förblir en av de svaga punkterna i efterkrigstidens England. Auktoriteten kommer inte att ökas genom Cripps avgång.

Korrigerad Stockholmsbudget

Torsdagen den 12 oktober framlade förra finansborgarrådet Höglund ett förslag till Stockholms budget under 1951, som på lördagen den 14 godkändes av det gamla stadskollegiets majoritet, sammansatt av socialdemokrater och kommunister. Medlemmarna ur folkpartiet och högern reserverade sitt omdöme tills de fått tid att studera handlingarna. Nu har tillförordnade finansborgarrådet Aastrup efter förcerat arbete kommit till ett resultat som godkänts av folkpartigruppen och tydligen kan påräkna också högerns stöd. Det innebär att de 30 öres skattehöjning som hr Höglund förordrat inte räcker till — ytterligare 33 öre behövs för att budgeten skall fylla rimliga anspråk på hållfasthet. Utan två ökade inkomster kommer nämligen fullmäktige att sakna följande medel för viktiga ändamål, främst för väntade löneförbättringar åt de kommunalanställda.

Hr Höglund tycks ha tänkt sig att ökade lönutgifter skulle betalas framdeles genom den förstärkning av skatteunderlaget som följer efter lönestoppets slut. Utvägen vore måhända acceptabel om man hade rätt att vänta allmänna lättnader i budgetläget om ett par år. Så är dock ingalunda fallet. Tvärtom pekar investeringsutredningens kalkyler på växande svårigheter. Under sådana förhållanden innebär det förslag som hr Höglund efterlämnat att stockholmarna redan 1952 skulle träffas av en s t o r ökning i skattesatsen (utöver den mer formella omräkning som föranleds av nya regler om kommunalskatteavdragen). Också kravet på en jämn skatt inom ramen för en långsiktig finanspolitik talar sålunda för en m ä t t l i g skattehöjning nu.

Man måste se fakta i ögonen även när man beklagar dem. Redan vid budgetbehandlingen 1949 riktade Stockholms socialdemokrater våldsamma attacker mot folkpartiet därför att detta inte ville utlåta sig om skattesatsen f ö r r å n en viss klarhet vunnits i lönefrågorna. Den gången förlängdes lönestoppet. Nu har det aldrig rått någon tvekan om att rörligheten skulle återställas; till yttermera visso har partiledarna i Stadshuset, med hr Höglund i täten, lovat att lönevegleringens andra etapp skall få retroaktiv verkan från årsskiftet. Att samme hr Höglund likafullt överlämnar en budget utan reserver för löneökningar kan inte sakligt försvaras. Som sakligt argument kan man nämligen inte räkna Morgon-Tidningens fördämål, främst för väntade löneförbättringar åt de kommunalanställda.

Hr Höglund tycks ha tänkt sig att ökade lönutgifter skulle betalas framdeles genom den förstärkning av skatteunderlaget som följer efter lönestoppets slut. Utvägen vore måhända acceptabel o m man hade rätt att vänta allmänna lättnader i budgetläget om ett par år. Så är dock ingalunda fallet. Tvärtom pekar investeringsutredningens kalkyler på växande svårigheter. Under sådana förhållanden innebär det förslag som hr Höglund efterlämnat att stockholmarna redan 1952 skulle träffas av en t o r ökning i skattesatsen (utöver den mer formella omräkning som föranleds av nya regler om kommunalskatteavdragen). Också kravet på en jämn skatt inom ramen för en långsiktig finanspolitik talar sålunda för en m ä t t l i g skattehöjning nu.

Man måste se fakta i ögonen även när man beklagar dem. Redan vid budgetbehandlingen 1949 riktade Stockholms socialdemokrater våldsamma attacker mot folkpartiet därför att detta inte ville utlåta sig om skattesatsen f ö r r å n en viss klarhet vunnits i lönefrågorna. Den gången förlängdes lönestoppet. Nu har det aldrig rått någon tvekan om att rörligheten skulle återställas; till yttermera visso har partiledarna i Stadshuset, med hr Höglund i täten, lovat att lönevegleringens andra etapp skall få retroaktiv verkan från årsskiftet. Att samme hr Höglund likafullt överlämnar en budget utan reserver för löneökningar kan inte sakligt försvaras. Som sakligt argument kan man nämligen inte räkna Morgon-Tidningens fördämål, främst för väntade löneförbättringar åt de kommunalanställda.

Hr Höglund tycks ha tänkt sig att ökade lönutgifter skulle betalas framdeles genom den förstärkning av skatteunderlaget som följer efter lönestoppets slut. Utvägen vore måhända acceptabel o m man hade rätt att vänta allmänna lättnader i budgetläget om ett par år. Så är dock ingalunda fallet. Tvärtom pekar investeringsutredningens kalkyler på växande svårigheter. Under sådana förhållanden innebär det förslag som hr Höglund efterlämnat att stockholmarna redan 1952 skulle träffas av en t o r ökning i skattesatsen (utöver den mer formella omräkning som föranleds av nya regler om kommunalskatteavdragen). Också kravet på en jämn skatt

PRESSGRANNAR

Bakgrunden till de nya statsskatterna teckenas av Västerbottenskuriren (fp):

I januari i år trodde man sig kunna konstatera, att den upprättade nationalbudgeten för 1950 petade mot en balans i samhällsekonomin — i remissdebatten tillät sig bondeförbundsledaren Hedlund tolka det så att man tänpt till det så kallade inflationsgapet på samma sätt som man gjorde vid avslutet för i världen för att hindra julgransatt skriva i högan skr . . . Och det var i en försenad återverkan av den tron som socialdemokraterna lät trycka sina kända vlaffischer om att "vi klarade krisen". Men nu visar det sig att snaran om inflationsgapet glidit "den starke mannen" på finansministerposten ur händerna. Även i det fallet kan han, om han så vill, skylla på hr Stalin i Moskva, som bläste i gång Korea-äventyret och därmed rörde upp prisstegningsvågen på den världsekonomiska villande oceanen. Men inte ens detta är hela förklaringen, ty redan innan Stalin tryckte på startknappen gjorde sig överkonjunkturtendenser märkbara hemma i vårt eget av staten garnka val påpassade näringsliv. Exporten ökade, efterfrågan på arbetskraft ökade och lusten att investera växte — allsammans tecken som tyckte på att vi höll på att komma in i en inflationskonjunktur av samma karaktär som 1947—1948.

Den närmaste lärdomen är, hävdar denne lättagare, att en aktiv konjunkturpolitik är ofantligt mycket svårare att föra än socialdemokraterna velat erkänna. De nu aktuella konsumtionsskatterna ger bara en kort frist åt statskassan — vad kommer sedan?

Löneansprâken från järnvägsmän och andra anställda i Kommunikationsverken gäller ytterligare 15 procents förhöjt tillägg på grundlönen. Motivet utvecklas på följande sätt av Folkskollärarnas tidning:

F. n. utgår detta tillägg med 12 procent. Det s. k. pristalet är enligt indexberäkningarna vid senaste kvartalsskifte 123. Underkompensationen är alltså f. n. 11 procent. Nu är det ju dock konstruktionen av det rörliga tillägget sådan att endast 3/4 kompensation utgår. Hade emellertid pristalet den 1 oktober gått upp ytterligare en enda — till 124 — hade statstjänstemännen redan för årets tre sista månader genom den s. k. garantiregeln varit tillförsäkrade ytterligare 1 procents lönetillägg. Den nämnda 3/4 kompensationen medför att de statsanställnade — även utan lönestopp — vid stigande index utsätts för ett förrgående reallönsförsämring. Orättfärdigheten i detta, när samtliga andra löntagargrupper inte bara bibehåller utan också ökar sin reallön, är obestridlig.

Den eliterade artikeln anknyter till borgarråd en rad uppdrag — bl. a., vilket Morgon-Tidningen mot bättre vetande förnekar, bankofullmäktiguppdraget —, men stannar som ledamot av första kammaren, dock utan utskottsarbete. Att hr Bergvall förenar de nu nämnda båda uppdragen är, det skall oförbehållsamt fastslås, inte någon idealisk lösning. Då hr Bergvall ombads att ställa sig till förfogande som finansborgarråd gjorde han emellertid riksdagsmannauppdragets beskaffenhet till villkor för anbudets mottagande. Enligt Dagens Nyheters mening är det klart att hr Bergvall gjorts detta är rätt man på rätt plats, och vi är övertygade om att han på grund av sin stora arbetsförmåga och sin omfattande erfarenhet skall kunna utan närmvärda olägenheter förena de båda funktionerna. Självfallet är att hr Bergvalls arbete till ojämförligt största delen blir förlagt till Stockholms stadshus.

Bergvall åter i Stockholm

Borgarrådet med fru efter ankomsten till Bromma.

Direkt från FN till den väntade finansposten i Stockholm kom borgarrådet John Bergvall på söndagen med flyg till Bromma från New York. Han avvetar finansrelsen i november och vill innan dess inte göra några uttalanden om det väntande arbetet eller den aktuella regeringssituationen, som han inte varit i tillfälle att följa från New York.

Han skall nu först avvecka chefskapet för Stockholmssystemet och uppdragen i samband med medlemskapet i dess styrelse, som riksbankfullmäktig och andra uppdrag. Riksdagsuppdraget kommer han, som tidigare nämnts, att behålla.

— Arbetet i FN har varit mycket intressant, omtalar borgarrådet Bergvall. Händelserna i Korea har gett en ny styrka åt FN, som man har anledning att knyta större förhoppningar till än förut. Man har en känsla av, säger han, att de negativa krafterna inom FN fått mindre möjligheter att göra sig gällande. Om det gynnsamma intrycket kommer att bestå beror på, menar borgarrådet Bergvall, om flerialet stater kan enas om ett gemensamt uppträdande.

vimsle sig svårt att göra en gränsdragning mellan arbetare och egna företagare. Det var därför nödvändigt utforma ett pensionssystem, som omfattade hela folket. (TT, Malmö.)

Löneavdrag för pension sju procent efter 1977

Det omfattande förslaget till allmän pensionsförsäkring behandlades under söndagen vid ett stort möte i Malmö, som anordnats av fackliga centralorganisationen, och samlat över 1.500 deltagare, från olika håll i Skåne.

Tillförordnade generalförsäkringsdirektören i statens avtalsverk, Karl Lindell, kommenterade förslaget ingående och nämnde därvid att i fråga om premiebetalningen, har en del misförstånd uppstått. Förslaget innebär väl under de två första åren skall utbetalningsprocenten sättas till 1,5 procent, och denna procentsats skall sedan ökas med 0,5 procent för varje tvåårsperiod. Det är alltså först under år 1977, som utbetalningsbeloppet kommer att uppgå till 7 procent av årsinkomsten.

Utredningen har gått något längre än vad direktiven förutsatte, då det

till ett mellanstick i Dagens Nyheter den 17/10 som diskuterade möjligheten att uppnå en a l l m ä n lönelyftning av samma storleksordning som järnvägsmännen begärt. Att en sådan generell diskussion var välmotiverad har bekräftats genom senare uppgifter om förhandlingsläget på olika avtalsfronter. Däremot finns det ingen som helst grund för påståendet i Folkskollärarnas tidning att Dagens Nyheter skulle "avfärdat" vare sig järnvägsmännens eller någon annan speciell gruppe motiverade anspråk — meliorationen i första hand — över huvud taget inget omdöme av det slaget. Därmed faller också de lätt provokatoriska frågorna om Dagens Nyheter "vidbåller" sina "funderingar", vari den citerade artikeln utmynnar. Denna tidning tror sig ha hållit en klar linje i den mångdriga debatten om löneriktvisa inom de ekonomiska möjligheternas ram.

Den solidariska lönepolitiken och dess samband med maktkoncentrationen hos arbetsmarknadens topporganisationer har flera gånger diskuterats av Dagens Nyheter. Tidskriften Fackföreningsrörelsen känner sig illa berörd, talar om kapitalistiska reaktioner och vidrar en lönsk fackföreningsfientlig taktik. I anskrängen heter det:

Om DN utgår från antagandet att den solidariska lönepolitiken redan åstadkommit en inkomstutjämning till nivellerings gränser, kan det vara ändamålsenligt att kasta en blick på inkomststatistiken. Den visar genska avsevärda skiljaktigheter mellan olika närings grupper. Minst lika markanta skillnader finns mellan olika företag inom samma branch. Och sådi avfolkas inte branscher eller företag i lägtonelläge. Skulle det möjligen finnas även andra faktorer som är verksamma härvidlag än de DN helt schematiskt utgår från. Måhända behöver det även noteras att en stor del av lönsfonden handlägges lokalt. Så är exempelvis fallet med en avsevärd del av ackordsuppgörelserna.

Naturligtvis skulle en återgång till lönegruppsystemet av det slag som tillämpades före riksavtalens och halthetsuppgörelsernas tillkomst medföra ännu större "rörlighet och smidighet" i lönebildningen, d. v. s. en friare konkurrens om både arbetskraft och arbetsutbildien. Skulle den nuvarande arbetsmarknaden kunna bemästra den "smidigheten"! Vem skulle ha fördel av anordningen! En sak är nog tämligen säker: den fackliga slagkraften och självhävdelseförmågan skulle tunnas ut. Men det skulle också kunna vara den innersta bevekelsegrunden. En sak kanske ledarskribenten i DN har märkt. Den avtalsrörelse som nu stundar går fram efter fackföreningslinjer på ett mer uppenbart sätt än under de senare åren. Skulle tidningen inte kunna uppfatta detta som uttryck för att den lönepolitik som praktiserats andi är ganska smidig och anpassns efter skiftande lägen!

Med nöjet! Men det skall fortfarande understrykas att den önskvärda decentraliseringen — i trissens och konkurrensens intresse — framför allt måste avse den lokala utformningen, innebära att arbetsvillkoren inom det enskilda företaget bestämts mera självständigt i förhållande till riksorganisationerna, arbetsgivarnas lika väl som arbetstagarnas.

DAGENS NYHETER

TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagenyheter, Postgiro 11818 (för annonser) . . . Summer 11617 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten. (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Eiea Bredman.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hedborn.

PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad . . 4.75 Kvartal . . 13.75
Halvår . . 27.— Helår . . . . 54.—
SENASTE ANNONSOFFERTLISTA daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stkim.

Betalningsavtal klart Sverige—Storbritannien

Under den gångna veckan har överläggningar ägt rum i Stockholm mellan representanter för svenska och brittiska vederbörande om avslutandet av en betalningsöverenskommelse mellan Sverige och Storbritannien. Förhandlingarna har nu slutförts, och resultatet har underställts de båda ländernas regeringar, meddelar utrikesdepartementet.

De nu avslutade förhandlingarna har i stort gått ut på att justera det gällande betalningsavtalet i enlighet med vad som förutskrivs i bestämmelserna för Västeuropeiska betalningsunionen, som trädde i kraft 1 juli i år, säger förste byråsekreteraren Ryland Kleen i UD. Om det svensk-engelska handelsavtalet, som går ut vid årsskiftet, börjar förhandlingar i början av november.

Till följd av scharlakansfeberepidemi har man tills vidare måst stänga kyrkskolan i Oggelstorps socken, enligt dekret av provinsialläkaren. (DN, Vimmerby.)

"Denna frejdiga och salta bok"

G. E. F. Boldt-Christmas
LOGGBOK BLAND VALFÅNGARE
"Det är inte bara fullt upp av äventyr och spänning i denna frejdiga och salta bok, utan även mängder av intressanta fakta." Ivar Arnö i ST
"Det skulle inte förvåna om hans loggbok blir en av höstens bästsäljare på reseboksområdet." Bernt Bernholm i Expressen
Rikt illustr. 17:50, inb. 22:50.
BONNIERS

Tack, Ramlösa

Ramlösa är sällsynt rent- och välsmakande. Utan annan tillsats än kolsyra tappas det på flaskor direkt från den alkaliska källan i Ramlösa. Serverat med en temperatur av +15° är Ramlösa-vattnet en kulinarisk finess.

Ramlösa finnes i livsmedels-, speceri- och mejeriaffärer och säljes på skoål helflaskor som halv- och kvartsflaskor.

Ramlösa
En dryck med kulinarisk kultur

FÖRSÄLJES AV FIRESTONE GUMMIAKTIEBOLAG, STOCKHOLM. TILLVERKAS AV VISKAFORS GUMMIFABRIK AB, VISKAFORS

AUSTIN lastvagn

gör fungt arbete lätt

Detta tack vare vagnens robusta konstruktion och motorns stora segdragningsförmåga. Dessutom är förarhytten speciellt ändamålsenligt konstruerad med tanke på bekvämlighet och trivsel för chaufförem, vilket gör att även hans arbete blir lättare.

I hytten finns bekväm plats för tre personer och förarstolen är ställbar i olika lägen, så att en riktig och vilsam körställning alltid erhålles. Hytten är damm- och dragfri men har ändå goda möjligheter till ventilation utan irriterande korsdrag. Plats har reserverats för inmontering av värmeelement och radio.

Till dessa fördelar kommer också Austins välkända egenskaper — sidostyrka och låga underhålls- och driftskostnader.

Fråga en Austinägare. Han kommer att intyga, att för varje transportbehov är

AUSTIN en vagn att lita på

AKTIEBOLAGET
HANS OSTERMAN
för transport . . . till lands . . . till sjöss . . . till luftens
Birger Jarlsgatan 18 • Stockholm 7 • Tel. 67 95 80

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.